

ชุดินันท์ มาลาธรรม. การสืบทอดและบทบาทของคติชนที่เกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ในอำเภอเมือง จังหวัด นครพนม และอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. (๒๕๕๙).

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรมินท์ จารูวร

วัตถุประสงค์: ๑. รวบรวมคติชนที่เกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม และในอำเภอ พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

๒. วิเคราะห์และเปรียบเทียบการสืบทอดและบทบาทของคติชนที่เกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ใน ทั้งสองพื้นที่

สมมติฐาน: ๑. คติชนที่เกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ในทั้งสองพื้นที่มีความหลากหลาย มีทั้งที่เป็นความเชื่อ ตำนาน พิธีกรรม และวัตถุมงคล

๒. ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม คติชนเกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” เน้นการนำมาใช้ใน บริบทของการท่องเที่ยว ส่วนในพื้นที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เน้นการสืบทอดและดำรงอัตลักษณ์และความทรง จาร่วมของกลุ่มชน

บทคัดย่อ: วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษารวบรวม วิเคราะห์และเปรียบเทียบการสืบทอดและบทบาทของคติชนที่ เกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม และในบ้านหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผู้ วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากข้อมูลเอกสาร ข้อมูลภาคสนาม และข้อมูลในสื่อสมัยใหม่ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๕๙

ผลการศึกษาพบว่า คติชนเกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ในทั้งสองสนามวิจัยมีความหลากหลาย มี ทั้งทั้งที่เป็นความเชื่อ ตำนาน พิธีกรรม และวัตถุมงคล พบตำนาน “พระพุทธรูปไม้ตัว” ทั้งสำนวนมุขปาฐะและสำนวน ลายลักษณ์ที่มีแบบเรื่องเดียวกันอาจเรียกรวมว่าตำนาน “พระพุทธรูปไม้ตัว” ทั้งสองสนามวิจัยมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ในลักษณะผสมกับหลักบ้านหลักเมืองคล้ายกัน มีประเพณีแห่และสงร น้ำ “พระพุทธรูปไม้ตัว” เหมือนกัน แต่มีองค์ประกอบของพิธีบางประการต่างกันตามบริบทสังคมแวดล้อม นอกจากนี้ ที่เมืองนครพนมยังมีประเพณีบายศรีสู่ขวัญพระด้วพระเทียมสอดคล้องกับเหตุการณ์ในตำนานด้วย ที่บ้านหัวถนนไม่มี เหตุการณ์ตอนนี้ในตำนานจึงไม่มีประเพณีนี้ ส่วนประเพณีบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ที่เมือง นครพนมมีพิธีบูชาเจ้าพ่อหมื่นที่ขยายสู่กลุ่มชนอื่นที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียง บ้านหัวถนนมีพิธีบูชาเจ้าพ่อปมหัว เป็นพิธีกรรมเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ลาว และพบการสร้างวัตถุมงคล “พระพุทธรูปไม้ตัว” เพื่อให้ประชาชนได้บูชาทั้ง สองสนามวิจัย วัตถุมงคลที่บ้านหัวถนนมีแบบพิมพ์ที่หลากหลายมากกว่าที่เมืองนครพนม เนื่องจากได้รับการสนับสนุน จากผู้นิยมพระเครื่องมากกว่า

กลุ่มชนในทั้งสองสนามวิจัยยังคงสืบทอดและปรับใช้คติชนดังกล่าวในลักษณะต่างกันตามปัจจัยอัน ได้แก่ ผู้จัดพิธีกรรมและผู้ประกอบพิธี บริบทชุมชนและคติชนแวดล้อม นโยบายของภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน เนื่องจากคติชนเกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ตัว” ยังคงมีบทบาททั้งในการสร้างความมั่นคงด้าน จิตใจ มีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน มีบทบาทในการอธิบายประวัติความเป็นมาของชุมชน มี บทบาทในการแสดงอัตลักษณ์และความทรงจำร่วมของกลุ่มชนดังจะเห็นได้ชัดเจนที่บ้านหัวถนน และมีบทบาทในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะที่เมืองนครพนม

การศึกษาในครั้งนี้จึงทำให้เข้าใจการสืบทอดและบทบาทของคติชนที่เกี่ยวกับ “พระพุทธรูปไม้ด้ว”
ในสังคมไทยร่วมสมัย และเป็นแนวทางในการศึกษาคติชนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว